

Aan de gemeenteraad van Nijmegen

Postadres

Gemeente Nijmegen
MO40, Volwassenen
Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Bezoekadres

Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen

T 14 024
nijmegen.nl

Contactpersoon

Marcella Laumen
m.laumen@nijmegen.nl
T 0631980483

Ons kenmerk

E24.002172

Bijlage(n)

Bijgevoegd: Ja

Datum 4 juni 2024
Onderwerp Participatiewet in balans

Geachte leden van de raad,

Aanleiding

Op 21 december 2023 heeft minister Schouten door middel van een kamerbrief, de Tweede Kamer geïnformeerd over de voortgang van het programmaplan Participatiewet in balans. In deze raadsbrief informeren wij u over de inhoud van het programmaplan en hoe wij ons als gemeente Nijmegen hierop voorbereiden.

De minister schrijft in haar kamerbrief dat de laatste jaren de bestaanszekerheid van steeds meer mensen in Nederland onder druk staat. Deze kwetsbaarheid geldt in het bijzonder voor mensen die afhankelijk zijn van een bijstandsuitkering op basis van de Participatiewet. De overheid slaagt er niet altijd in om het benodigde vangnet of de passende ondersteuning tot participatie te bieden. Het programma Participatiewet in Balans is bedoeld om daarin verandering te brengen. Iedereen moet kunnen beschikken over een toereikend en zeker bestaansminimum. Mensen moeten daarnaast gestimuleerd en ondersteund worden om naar vermogen deel te nemen op de arbeidsmarkt en aan de samenleving

Inhoud Participatiewet in balans

Het programma Participatiewet in balans moet de komende jaren tot een gehele herziening van de Participatiewet leiden. Het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid hiervoor een programma opgesteld. Het programma is verdeeld in **drie sporen** (elk met een eigen tijdsplanning). Daarbij staan vertrouwen, menselijke maat en vereenvoudiging centraal (zie bijlage 1 voor de doelen bij de herziening).

Tijdsplanning programmaplan Participatiewet in Balans

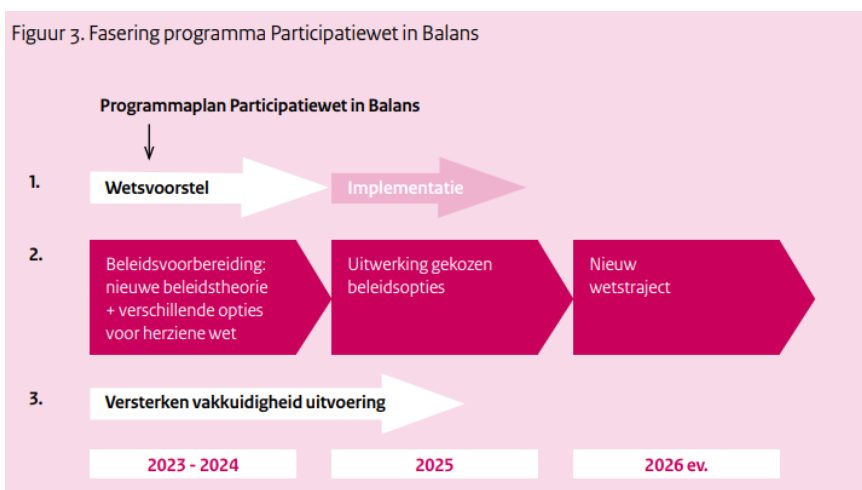
Spoor 1 leidt tot een wetsvoorstel. Dit voorstel is door de ministerraad in februari 2024 aan de Raad van State aangeboden ter advisering. Op dit moment is er nog geen reactie

bekend. De besluitvorming over het wetsvoorstel moet nog plaatsvinden dit jaar. De officiële behandeling van Spoor 1 in de Tweede Kamer staat gepland in Q2 van 2024. De behandeling door de Eerste Kamer en het aanbieden van de AMVB's staat gepland in Q3 van 2024. In Q4 staat de implementatie gepland. Ingang van de wetswijzing is gepland op 1-1-2025. Dat betekent dat wij vanaf die datum de nieuwe wet ook daadwerkelijk moeten toepassen.

Spoor 2 leidt tot een fundamentele herziening van het stelsel op lange termijn.

De voorbereidingen hiervoor zijn door het ministerie getroffen en gaan verder in 2025, maar de echte herziening en een mogelijk nieuw wetstraject volgt naar verwachting in 2026. Wat dit gaat inhouden en welke impact dit met zich mee brengt is nog onbekend. We voorzien wel opnieuw een grote wetswijziging.

Spoor 3 leidt tot een instrumentarium aan handreikingen voor met name uitvoering om met de veranderingen in de nieuwe wet en het nieuwe gedachtegoed te kunnen gaan werken. Hierin staan uitgaan van vertrouwen en de menselijke maat centraal. De eerste handreikingen voor professionals worden eind 2024 verwacht.



Aan de slag

Concreet betekent dit dat we ons nu met name voorbereiden op de wijzigingen die voortkomen uit Spoor 1. Op dit moment werken we op basis van de informatie die in het conceptwetsvoorstel staan beschreven. In maart en april 2024 hebben we als gemeente een impact analyse gedaan op de voorgestelde wijzigingen in spoor 1. Hierdoor hebben we een goed beeld van wat er moet gebeuren om straks op 1 januari 2025 klaar te zijn voor de invoering van de wetswijzigingen. In de praktijk betekent dit een 20-tal wetswijzigingen, die lokaal uitgewerkt moeten worden in. Er wordt integraal samengewerkt in vijf projectgroepen vanuit verschillende afdelingen (Juridisch, Kwaliteit, Uitvoering, Beleid en ICT).

De wetswijzigingen uit Spoor 1

Het eerste spoor levert een samenhangend pakket van ruim twintig wetswijzigingen op om gemeenten beter in staat te stellen ondersteuning te bieden op het terrein van inkomen, re-integratie en participatie. Ook worden hardheden in de huidige wetgeving aangepakt. Bij de wetswijzigingen die voorgesteld worden in spoor 1 zijn er drie uitgangspunten gehanteerd:

1. De regels en ondersteuning van de Participatiewet laten aansluiten op de mogelijkheden en omstandigheden van de mensen voor wie ze bedoeld zijn: eenvoudig en passend;
2. Het vergroten van de rechtszekerheid, zowel qua rechten als plichten: uniform waar het kan, differentiatie waar nodig; en
3. Het creëren van meer handelingsruimte voor de uitvoerend professional

Zie bijlage 2 voor de conceptwetswijzigingen die zijn voorgesteld.

Wat betekent dit voor de gemeente Nijmegen?

Het wetsvoorstel uit spoor 1 sluit voor een deel aan bij de huidige werkwijze van de gemeente Nijmegen waarbij maatwerk en menselijke maat veelal het uitgangspunt zijn. Voor een deel van het wetsvoorstel is het noodzakelijk om aanpassingen te doen. Hiervoor zullen we onze bestaande verordeningen, beleidsplannen en beleidsregels moeten aanpassen en/ of actualiseren. Daarnaast zal dit vertaald moeten worden in nieuwe werkwijzen en de bijbehorende dienstverlening voor de Nijmegenaar.

Wat komt er richting de raad?

Hieronder staat een overzicht van alle aanpassingen die gedaan moeten worden, op basis van de informatie die we nu hebben en wat we nu kunnen overzien (onder voorbehoud van besluitvorming).

Ter vaststelling, middels een raadsvoorstel, de volgende twee verordeningen en één beleidsplan:

- Maatregelenverordening (verordening vastleggen van regels over het verlagen van de uitkering indien de verplichtingen uit de Participatiewet niet worden nagekomen)
- Verordening tegenprestatie (regels met betrekking tot de duur, omvang en inhoud van de tegenprestatie P-wet).
- Nalevingsbeleidsplan (beleidskader met de visie, uitgangspunten en focus rondom handhaving en naleving)

Ter informatie middels een raadsinformatiebrief (indien nodig):

- Regionale re-integratieverordening (verordening waarin het beleid ten aanzien van de re-integratietaken wordt neergelegd. Deze verordening schetst het kader waarbinnen het college de verschillende instrumenten, voorzieningen genaamd, kan inzetten)

De verordenende taak is door de deelnemende gemeenten aan het AB van de MGR gedelegeerd. Dat wil zeggen dat niet meer de gemeenteraden maar het AB van de MGR bevoegd is de verordening vast te stellen.

Ter informatie middels een raadsinformatiebrief, aanpassing/ intrekken beleidsregels:

- Beleidsregels maatwerk bestuurlijke boete
- Beleidsregels inkomen
- Beleidsregels werk, verplichtingen en maatregelen
- Beleidsregels bbz
- Beleidsregels bestuurlijke boete
- Beleidsregels taaleis (intrekken, is geregeld in nieuwe wetswijziging)
- Beleidsregels terug en invordering
- Beleidsregels verhaal

Met beleidsregels leggen we ons beleid vast en geven we uitvoering aan de Participatiewet. De beleidsregels bevatten de richtlijnen, voorwaarden en regels. Ze vormen de basis van de uitvoering van de regelingen die de gemeente biedt. Hier moeten de komende wetswijzigingen in verwerkt worden

We streven ernaar om de stukken, gebundeld en gelijktijdig, eind oktober aan te kunnen bieden aan de raad. De fatale termijn voor vaststelling is 18-12-2024. De wetswijzigingen moeten 1-1-2025 ingaan en hiervoor is officiële besluitvorming nodig.

Risico's en knelpunten

- Behandeling Tweede Kamer en besluitvorming Eerste Kamer

De voorbereidingen die wij nu treffen zijn onder voorbehoud van instemming met het wetsvoorstel van de Eerste Kamer. Het conceptwetsvoorstel vraagt om aanpassing van onze verordeningen, beleidsplannen en beleidsregels. Deze moeten ingaan per 1-1-2025. We kunnen echter niet wachten op de besluitvorming, omdat we dan te weinig tijd hebben om alle aanpassingen in kaart te brengen en te kunnen doorvoeren.

- Impact op de uitvoering en ons personeel

Het wetsvoorstel heeft potentieel veel personele impact, zowel kwantitatief (benodigde capaciteit beleidsmatig, maar met name in de uitvoering) als kwalitatief (kennis en vaardigheden van medewerkers). Daarnaast groeit de gemeente Nijmegen en daarmee ook het aantal Nijmegenaren dat wij bedienen. Deze ingrijpende verandering kost tijd en we voorzien een grote impact op de uitvoering. Er wordt een andere kijk en een meer integrale manier van werken gevraagd, waarvoor medewerkers geëquipeerd zullen moeten worden. De uitkomst van spoor 3, het instrumentarium voor professionals gaat hopelijk ook ondersteuning hierbij bieden. De vraag is wanneer dit instrumentarium komt.

- ICT

Onze ondersteunende systemen zullen aangepast moeten worden om uitvoering te kunnen geven aan alle wetswijzigingen. Dit vraagt op vele onderdelen een procesdoorlichting en is een majeure operatie. Ook zijn we hierbij afhankelijk van onze externe softwareleveranciers (o.a. Centric).

- Financiën

Ook zal de financiële impact van het wetsvoorstel nog inzichtelijk gemaakt moeten worden. Daarbij zal er inzicht moeten komen op de gevolgen voor de uitvoeringskosten, maar ook voor de omvang van het BUIG budget en de bijdrage voor participatie in het gemeentefonds (bijzondere bijstand). Het Rijk heeft aangekondigd dat er in principe geen

middelen voor gemeenten worden vrijgemaakt om de implementatie te kunnen voorbereiden.

We zullen de raad opnieuw informeren als we nieuwe of relevante informatie ontvangen vanuit het ministerie of als er belangrijke andere zaken naar voren komen tijdens de voorbereiding die we nu nog niet hebben benoemd in deze brief.

Hoogachtend,
het college van burgemeester en wethouders van Nijmegen

A.P.W. van de Klift
gemeentesecretaris

H.M.F. Bruls
burgemeester